

2024[°]

**AKTION ÖSTERBOTTEN
VERKSAMHETSBERÄTTELSE**

Innehållsförteckning

1. Allmän översikt 3
2. LEADER-verksamhet 6
 - 2.1. Förverkligande av LEADER-strategin " Vårt Österbotten – Meidän Pohjanmaamme" 7
 - 2.2. Information till allmänheten 8
 - 2.3. Projekthantering 8
3. Kustaktionsgruppen för fisket i Österbotten (KAG) 9
 - 3.1. Allmänt om verksamheten 9
 - 3.2. Fiskeleader-utskottet och projektfinansiering 9
4. Nationellt Fiskerinäringsnätverk 10
5. Byaverksamhet 11
 - 5.1. Allmänt 11
 - 5.2. Verksamhet 2024 12
6. Visit Countryside Ostrobothnia 16
7. Landsbyggare Österbotten 17
8. Matriket Öppet – Ruokamaa avoinna 18
9. PEAK - Paikallisen energiajärjestelmän kehittäminen Pohjanmaalla (Utveckling av det lokala energisystemet i Österbotten) 19
10. Blue Products 3.0. 20
11. Kvalitetsfisk från frysen och kontroll av PFAS 20
12. COOL BLUE projekt och nätverk 20
 - 12.1. COOL BLUE Nordic 21
 - 12.2. COOL BLUE Baltic 22
 - 12.3. Havhøst i Norden 22
13. Verksamhet som samarbetsorgan för organisationer och föreningar 23
 - 13.1. Regionens utvecklare 23
 - 13.2. Verksamhet och resultat 25
14. Framtidsutsikter inför år 2025 25

1. Allmän översikt

Aktion Österbotten r.f. är en sammanslutning av organisationer, kommuner och privatpersoner i de 13 tvåspråkiga kommunerna i landskapet Österbotten samt Karleby i Mellersta Österbotten.

Föreningen har fokuserat verksamheten på landsbygdsutveckling och dess syfte är:

- Att verka som regional partipolitiskt obunden intresseorganisation och samarbetsorgan för organisationer och föreningar som utövar lokalt innovativt utvecklingsarbete.
- Att främja innovativ lokal utveckling med målet att skapa en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Föreningen hade 31.12.2024 som medlemmar:

- 55 privatpersoner, varav 31 män och 24 kvinnor, medlemmar som betalat medlemsavgift 16 män och 15 kvinnor. (År 2023: 58 privatpersoner, varav 31 män och 27 kvinnor, medlemmar som betalat medlemsavgift 20 män och 17 kvinnor).
- 70 föreningar som medlemmar, föreningar som betalat medlemsavgift 46 st. (År 2023: 73 föreningar som medlemmar, föreningar som betalat medlemsavgift 58 st.).
- 2 samkommuner och 14 kommuner, medlemsavgift betald. (År 2023: 2 samkommuner och 14 kommuner).
- Totalt 141 medlemmar 31.12.2024. (År 2023: Totalt 147 medlemmar)

I dagsläget består Aktion Österbotten r.f. av fyra verksamhetsben. För det första är Aktion Österbotten r.f. en lokal aktionsgrupp och förvaltar LEADER-strategin "Vårt Österbotten – Meidän Pohjanmaamme" och fördelar årligen projektmedel för landsbygdsutveckling. Nyttotagare är byar, föreningar, företagare, kommuner och andra sammanslutningar. Detta är ett EU-finansierat program som gäller från och med 1.1.2023.

För det andra fungerar Aktion Österbotten r.f. som fiske-Leader-grupp (EHFVF). För detta ändamål har Jord- och skogsbruksministeriet beviljat 900 000€ (EU+stat) åren 2021–2027 för förverkligandet av strategin "Smart resiliens vid ett livskraftigt hav". Medel för projekt med koppling till fiskerinäringen beviljas föreningar, företag och enskilda näringsidkare eller sammanslutningar.

Aktion Österbotten r.f. bedriver också verksamhet som inte är EU-finansierad i och med att föreningen handhar den regionala koordineringen av byaverksamheten i svenska Österbotten och fungerar som samarbets- och stödorganisationen för byaföreningar och andra aktörer som arbetar med lokal byautveckling. Målsättningen är att Aktion Österbottens r.f. ska vara den naturliga samarbets- och stödorganisationen för byasammanslutningar i Österbotten. Koordineringen av den regionala byaverksamheten finansieras delvis med statsstöd genom Suomen Kylät – Finlands Byar.

Det fjärde verksamhetsbenet är Aktion Österbotten r.f:s verksamhet som en regional sammanslutning för olika folkrörelser i Österbotten. Det sker i samarbete med föreningar, kommuner, myndigheter och näringsliv i regionen. Aktion Österbotten r.f. har därmed en aktiv roll som pådrivare av den lokala utvecklingen för att mobilisera föreningsaktiva till lokal utveckling, i synnerhet i förhållande till myndigheter och olika finansieringskanaler.

Föreningens högsta beslutande organ är medlemsmötet. Ordinarie medlemsmöte hålls på våren och hösten. Styrelsen handhar föreningens angelägenheter samt antar föreningens medlemmar. Styrelsen består av ordförande samt 10-14 övriga ledamöter som tillsätts utgående från trebasprincipen, vilket betyder att företrädare för verksamhetsområdets kommuner, lokala föreningar, andra privaträttsliga sammanslutningar eller stiftelser samt företrädare för lokalbefolkningen är jämlikt representerade. Utgångspunkten är att styrelsen bör ha en regional spridning och fördelning inom verksamhetsområdet och en jämlik fördelning mellan könen. Styrelsemedlemmarna bör också ha en förmåga att föra strategierna framåt genom att mobilisera, aktivera och intressera folk för utvecklingsarbete. En medlem kan vara representerad i styrelsen i högst fyra kalenderår utan avbrott.

Styrelsen hade under år 2024 följande sammansättning:

Ordinarie

Gun Kapténs, ordf.
Carola Sundqvist
Ida Hautaoja
Markus Norrback
Jarl Bergkulla
Tom Hansén
Patrik Peltoniemi
Sofia Grynngårds
Nora Backlund
Jan Sundberg
Ida Lillqvist

Ersättare

Dennis Rönngård
Susanne Nyberg
Emma Sand
Maria Backman
Karl Teir
Caroline Bertula
Ulf Johansson
Jim Snickars
Gallina Sandås
Robert Westergård
Joel Svenlin

Under år 2024 höll Aktion ordinarie föreningsmöten vårmöte 23.4.2024 och höstmöte 20.11.2024 Under perioden 1.1-31.12.2024 höll styrelsen åtta protokollförda möten. Som ordinarie revisor fungerade Johan-Erik Fant (GR) (ersättare Mårten Vikberg). Verksamhetsledare Mathias Högbäck fungerade som föreningens sekreterare och Eva Stina Strandberg som kassör.

Som stöd för styrelsearbetet tillsatte styrelsen för Aktion Österbotten r.f. under året följande arbetsgrupper i vilka styrelsemedlemmar ingick: ekonomiarbetsgrupp, arbetsgrupp för programuppföljning och programutvärdering, samt arbetsgrupp för uppföljning och lönesamtal. Dessutom valdes en styrelserepresentant till byarnas arbetsgrupp. Dessa arbetsgrupper samlades för möten ett flertal gånger under året. År 2024 erhöll Aktion Österbotten r.f. bidrag från Kulturfonden och Aktiastiftelserna i Korsholm och Vasa

Personal

Aktion Österbottens kansli finns på Handelsplanaden 18 i Vasa. Personalen har dock möjlighet att arbeta på distans och har regelbundet gemensamma kontorsdagar i Vasa. Team-möten för personalen har hållits ca en gång i veckan under året, antingen per Teams eller på kontoret.

Aktion Österbotten r.f. hade följande personer anställda under år 2024:

Mathias Högbäck, verksamhetsledare, heltid

Eva-Stina Strandberg, koordinator, heltid

Annika Frants, kanslist, heltid

Pia Hartvik, projektarbetare för Visit Countryside Ostrobothnia t.o.m.30.6.2024, heltid

Jonas Harald, Fiske-Leader-rådgivare, heltid

Frida Lähdesmäki, Byaombud, projektarbetare för Visit Countryside Ostrobothnia, heltid

Maria Carstensen, Leader-rådgivare, deltid

Isabella Wiklund, Leader-rådgivare, deltid

Kirsi Tikkanen, kommunikationsplanerare, heltid

Piritta Syrjälä, utvecklingsexpert, heltid

Anita Storm, projektarbetare Cool Blue fr.o.m. 1.2.2024, deltid

Annika Pollari, projektarbetare Matriket Öppet 1.7-31.12.2024, heltid

Personalen vid Aktion Österbotten r.f. har under perioden aktivt deltagit i de utbildningar och seminarier som ordnats inom olika teman av bland annat JSM, Landsbygdsnätverket, Livsmedelsverket och Finlands byar rf. Personal och förtroendevalda från Aktion Österbotten har under året deltagit i Leader-möten, seminarier och workshopar. Under år 2024 har verksamhetsledaren medverkat i Österbottens organisationsdelegation, MYR sekretariatet, MYR projektberedningsgruppen och MYR.

2. LEADER-verksamhet

2.1. Förverkligande av LEADER-strategin " Vårt Österbotten – Meidän Pohjanmaamme"

Aktion Österbotten r.f. har ansvaret för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin för LEADER-verksamheten och fungerar i den egenskapen som en lokal aktionsgrupp (LAG) med styrelsen som operativt organ. Aktion Österbottens strategi för programperioden 2023-2027 "Vårt Österbotten – Meidän Pohjanmaamme" gäller från och med 1.1.2023.

Under år 2024 behandlade styrelsen för Aktion Österbotten r.f. totalt 63 projektansökningar, varav 47 förordades, men en fick senare avslag vid NTM-centralen. Sexton ansökningar fick avslag i styrelsebehandlingen. Av de projektansökningar som behandlades i styrelsen kom ca 67 % från projektägare som tidigare inte beviljats finansiering från Aktion Österbotten. Av de 46 förordade projekten utgjordes mer än hälften av företagsstöd (24 st.). Åtta projekt var utvecklingsprojekt, som är inriktade på kultur, hållbarhet och samhörighet. Fjorton var investeringsprojekt, varav åtta var småskaliga projekt, som till största delen gäller installering av värmepumpar. Av de 46 förordade projekten år 2024 hade 40 fått sina stödbeslut från NTM-centralen per 31.12.2024, totalfinansieringen för dessa var 1 567 365,87 € och den offentliga finansieringen 869 332,47 €.

Fördelningen av den beviljade finansieringen enligt tyngdpunktsområden i den lokala strategin för de totalt 69 projekt som erhållit beslut per 31.12.2024 framkommer i följande tabell.

Tyngdpunktsområde	Total-finansiering	Offentlig finansiering	Antal förordade projekt
1. Ett levande och innovativt Österbotten	691 418,86	448 058,37	9
2. Innovativt och modigt företagande i Österbotten	1 307 401,05	541 377,34	39
3. Österbottens smarta landsbygd	720 175,42	499 129,64	11
4. Ett gemensamt och välkomnande Österbotten	1 263 945,81	844 038,42	14
Summa	3 982 941,14	2 332 603,77	69

Flera ansökningar som gäller installation av värmepumpar i föreningshus inkom och beviljades stöd. Under tyngdpunktsområde 4 (Ett gemensamt och välkomnande Österbotten) beviljades fem allmännyttiga investeringsprojekt. Inom ramen för dem ska man t ex införskaffa sportutrustning och utveckla närmiljön. Inga utvecklingsprojekt under tyngdpunktsområde 4 förordades år 2024. Under tyngdpunktsområde 1 (Ett levande och innovativt Österbotten) förordades under året fyra projekt, som rör kultur och delaktighet.

2.2. Information till allmänheten

I arbetet som lokal aktionsgrupp ingår att initiera till diskussioner och aktiviteter kring strategiska och aktuella frågor i anslutning till lokal utveckling och LEADER-strategin. År 2024 höll Aktion Österbotten r.f. sex informationsmöten samt medverkade och gav information vid flera andra evenemang såsom byamöten och finansieringstillfällen för olika målgrupper som arrangerats av andra organisationer och aktörer.

2.3. Projekthantering

För den egna kvalitetssäkringen har Aktion Österbotten r.f. utarbetat ett eget processutvärderingsdokument. Med styrdokumentets hjälp dokumenteras processerna inom de olika verksamheterna i aktionsgruppen och fungerar som kvalitetssäkring, dels internt, men också för kunderna. Aktion Österbotten följer kontinuerligt upp resultaten mot den godkända LEADER-strategin och dess målsättningar. Detta möjliggörs genom att projekten får en slututvärderingsenkät då de ansökt om slututbetalning. I enkäten har projektägarna också möjlighet att ge feedback på hurudan service de fått från Aktion Österbotten.

Aktion Österbotten har också utarbetat en hållbarhetsenkät, som inte är obligatorisk för projektsökande att fylla i, men som kan ge tilläggs poäng i ansökan. Sökande ska beskriva hur deras projekt främjar målen för en hållbar utveckling, speciellt de delområden som poängteras i Aktion Österbottens strategi. Frågorna som besvaras i enkäten rör social, kulturell, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Av de projekt som beviljats finansiering av Aktion Österbotten r.f. under programperioden 2014-2022 har 308 projekt genomförts och ansökt om slutbetalning fram till utgången av december 2024, vilket är 91 % av de förordade projekten.

Under året sökte 22 projekt om slutbetalning, av vilka fyra var företagsstöd, nio investeringsprojekt och nio utvecklingsprojekt. Gällande investeringsstöden har man t.ex. byggt kök, båthus, övernattningsstugor, klubbrum, servicehus och en vandringsled. Av de utvecklingsprojekt som slutfördes under året var flera inriktade på hållbar verksamhet, omställning och integrering av olika grupper. Andra projekt har ökat beredskapen i Österbotten och föreningsengagemang hos ungdomar. Ett projekt har skapat en hemsida och app som synliggör sevärdheter på den österbottniska landsbygden och i ett projekt har man lyft upp den österbottniska sjöfartshistorien.

Sexton projekt från den nya finansieringsperioden slutförde också sina åtgärder och sökte om slutbetalning år 2024, varav alla utom ett var företagsstöd.

3. Kustaktionsgruppen för fisket i Österbotten (KAG)

3.1. Allmänt om verksamheten

Kustaktionsgruppens organisation består av en fiskeleader-rådgivare, Jonas Harald, och ett fiskeleader-utskott. Rådgivaren sköter den operativa verksamheten och bereder ärenden, informerar om verksamheten, diskuterar projektansökningar med sökande samt deltar i seminarier, utbildningar och möten. Rådgivaren sköter även om information och rådgivning gällande övriga finansieringar till fiskerisektorn i samråd med NTM-centralen.

Fiskeleader-rådgivaren deltar som representant i uppdateringen av den nationella planen för Finlands havsområden som startades år 2024 med anledning av det förändrade världsläget. Planeringsarbetet som omfattar hela Finlands territorialvatten och den ekonomiska zonen genomförs i samarbete mellan landskapsförbunden i kustområdena och kommer att fortgå åren 2025-2027.

3.2. Fiskeleader-utskottet och projektfinansiering

Utskottet består av nio ordinarie medlemmar med personliga ersättare. Utskottets uppgift är att ta ställning till projektansökningar samt vid behov kunna informera och marknadsföra verksamheten och finansieringsmöjligheterna.

Följande personer ingick i fiskeleader-utskottet 2024

Ordinarie	Ersättare
Jenny Malmstén, ordförande	Madelene Westerlund
Marina Nyqvist	Tomas Sjöstrand
Sebastian Höglund	Jonas Svenfelt
Göran Östberg	Madelene Lindqvist
Stina Granskog-Välisalo	Markus Sandvik
Tom Blom	Roland Semskar
Anita Storm (Anna Bertills)	Kjell Rått
Kari Häggblom	Kenneth Nordberg
Stefan Pellas	Lari Veneranta

Eftersom Anita Storm anställdes som projektarbetare av Aktion Österbotten i februari, ersattes hon i utskottet av Anna Bertills. Under året höll fiskeleader-utskottet 6 st. möten, varav fem hölls som webbmöten och ett som fysiskt möte med studiebesök till Långskärs fiskehamn samt Meteorian i Sundom. Sammanlagt behandlades och beviljades finansiering för sju nya projektansökningar.

4. Nationellt Fiskerinäringsnätverk

Aktion Österbotten r.f. fungerar som administratör för det nationella fiskerinäringsnätverket. Nätverket startade under år 2023 med målsättningen knyta samman och förbättra utbytet av information mellan den nationella och lokala nivån samt kommunikationen mellan fiskeleader-grupperna, de nationella innovationsprogrammen, företag och FoU-organisationer. Inom nätverket kan man även anordna gemensamma skolningar och utbildningar.

Nätverket fortsatte verksamheten under 2024 och har lyfts fram i olika sammanhang. Flera Teamsmöten har hållits, där man diskuterat och planerat verksamheten. Nätverket har också träffats vid olika tillfällen. Den 11-12.1.2024 arrangerades nätverksdagar i Laukaa, som Jonas Harald, Kirsi Tikkanen och Mathias Högbäck deltog i,

och den 13.3.2024 en planerings- och nätverksdag i Tammerfors för Fiskeleader-gruppernas aktivatorer. Jonas Harald deltog också i Kalatutkimuspäivät 10.4.2024 och Leaderdagarna 15.5.2024.

5. Byaverksamhet

5.1. Allmänt

Aktion Österbotten r.f. ska fungera som den naturliga samarbets- och stödorganisationen för byaföreningar och andra organisationer som arbetar med lokal byautveckling i Österbotten. Byaverksamhetens målsättning är att öka antalet byaföreningar som är medlemmar i Aktion Österbotten r.f. genom att öka kännedomen om Aktion Österbottens byaverksamhet. Byaportalen upprätthålls av Aktion Österbotten r.f. och är ett viktigt verktyg för att hålla kontakten med byarna och för spridning av information.

Verksamheten finansieras med hjälp av ett statligt bidrag som kanaliseras via Suomen Kylät ry - Finlands byar rf. För att en god, fungerande och attraktiv landsbygdsutveckling ska vara möjlig är det statliga stödet ytterst viktigt, värdefullt och väl mottaget. Med hjälp av stödet har Aktion Österbotten r.f. ytterligare resurser för att kunna synliggöra Österbotten som en välkomnande, sevärd, cirkulär och klimatsmart region. Österbotten har en idyllisk landsbygd med många aktiva byar och lokala företagare, som alla hjälps åt för att hålla vår landsbygd attraktiv och levande. Med goda framtidsutsikter jobbar Aktion Österbotten r.f. vidare med den lokala landsbygdsutvecklingen och som en del av helheten för Finlands Byars verksamhet. Verksamhetsledare Mathias Högbäck har ingått i Finlands Byars styrelse år 2024.

Aktion Österbottens byaverksamhet har under 2024 bedrivits av byaombud Frida Dahlin och Byautskottet. Byautskottets medlemmar väljs årligen på Aktion Österbotten r.f.s höstmöte. År 2024 hölls fyra protokollförda byautskottsmöten varav två genomfördes via Microsoft Teams.

Byautskottets medlemmar år 2024 var följande:

Marcus Gjäl, ordförande
Josefine Silfver-Majors, vice ordförande
Camilla Moliis
Linnea Strand
Maj-Helen Nyback
Rickard Nybacka
Emil Stens
Sofia Grynngårds, styrelsens representant

5.2. Verksamhet 2024

Månadens by

Med hjälp av artikelserien Månadens by på Aktion Österbottens hemsida engageras byarna runt om i landskapet genom att de ges möjlighet att belysa sin hemby. Varje månad publiceras en by på hemsidan och ett inlägg skrivs om den på sociala medier. Här kan de medverkande vara kreativa och till exempel lyfta fram sådant som de är stolta över, aktiviteter i byn, byns historia och framtidsutsikter. Månadens by är engagerande och har hängt med i många år. Under år 2024 har en uppdatering gjorts i konceptet. I stället för att skriva en fritt formulerad text som byarna tidigare gjort har ett formulär nu framställts, ett så kallat byakort, som byarna fyller i. Eftersom de svarar på samma frågor, kommer alla byar som medverkar att publiceras och marknadsföras på samma sätt. Med hjälp av byakortet blir helheten jämnare än vad den tidigare varit. Det är också viktigt att vi är förnyande och utvecklande och byakortet är en del i vår utveckling.

Öppna Byars dag

Finlands Byar rf ordnar årligen i samråd med de regionala byaverksamheterna det nationella evenemanget Öppna Byars dag den andra lördagen i juni. Evenemanget var från början en fysisk tillställning till att under Covid-19-pandemin bli helt och hållet virtuellt och i dagsläget har man möjlighet att medverka med fysiska- och/eller virtuella evenemang. De presenteras på en nationell karta på Finlands Byars hemsida. Dessutom marknadsför de olika regionerna sina evenemang på egna hemsidor, sociala medier osv. På evenemangsdagen bjuder byarna in till sina olika tillställningar, till exempel brukar loppisar, olika tävlingar, marknader, sommarteatrar och danskvällar vara populära. I de virtuella evenemangen brukar bl.a. fotoutställningar och drönarfilmer visas. Den 7.6.2024 hade byaombudet en liveintervju med Radio Vega för att berätta om konceptet, dess historia, vem som medverkar och var man kan hitta en sammanställning över deltagarna. I Österbotten ordnades år 2024 totalt 13 evenemang, både fysiska och virtuella.

Årets by, Årets lokalaktör, Årets landsbygdsansikte och Årets unga lokalaktör
 Årligen utlyser Aktion Österbotten i samråd med Österbottens förbund Årets by i regionen. År 2024 utsågs förutom Årets by också Årets lokalaktör, Årets landsbygdsansikte och Årets unga lokalaktör. Bland ett brett urval av nominerade byar stod det till slut klart att Norrnäs får titulera sig som Årets by i Österbotten 2024. Markus Wilson utsågs till Årets lokalaktör, Sofia Björklund till Årets landsbygdsansikte och Martin Nybacka till Årets unga lokalaktör. Samtliga premierades den 14.7.2024 på Skärgårdsdagen i Norrnäs. De byar som utses till Årets by regionalt har följande år möjlighet att nomineras till Finlands Byar för att delta i den nationella tävlingen. Årets lokalaktör och Årets landsbygdsansikte har också möjlighet att utses nationellt, men för dessa gäller det samma år som de utses i regionen. För den nationella tävlingen nominerades den 29.4.2024 Markus Wilson till Årets lokalaktör och Sofia Björklund till Årets landsbygdsansikte till Finland Byar. Finlands Byars ungdomsutskott utser årligen Årets unga lokalaktör nationellt med hjälp av ett eget nomineringsformulär, som marknadsförs i regionernas nätverk så att kandidater nomineras från hela landet.

Byabingo

Konceptet Byabingo är en viktig kanal för marknadsföringen av sevärda platser och lokala företagare i regionen. Lanseringen gjordes mitt under coronapandemin, vilket visade sig vara i rätt tid. Byabingo är främst en utomhusaktivitet där besöksplatser förses med en kodschild, som kodsamlarna ska logga. Med tillräckligt många koder loggade är man med i utlottningar som görs två gånger per år. Byabingo aktiverar inte bara sevärdheter och företagare, utan även lokalbefolkningen som samlar koder. Att samla koder har till och med visat sig intressera turister. Under år 2024 flyttades konceptet över till plattformen SE Österbotten, för att därifrån kontinuerligt utökas och utvecklas.

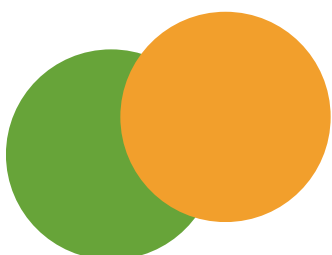
Öppna Julbyar

För tredje året i rad ordnades Öppna Julbyar. Konceptet arrangeras av Finlands Byar rf i samarbete med de regionala landsbygdsutvecklarna. Till skillnad från Öppna Byars dag, som är ett en dags evenemang, genomförs Öppna Julbyar som en julkalender från slutet av november och fram till julafton.

Målsättningen är att aktivera invånarna, byarna, föreningarna och företagarna samt andra aktörer på landsbygden. Med den nationella kartan på hemsidan och sociala media marknadsför Finlands Byar evenemanget som helhet. I regionerna marknadsförs främst de egna evenemangen, men också evenemangskartan som helhet. I Österbotten medverkade knappt tio föreningar i Öppna Julbyar år 2024.

Blå zoner

Ett initiativ från Byautskottet ledde till en idé om att ett projekt inom temat Blå zoner skulle vara av intresse för Aktion Österbottens byaverksamhet. Under slutet av året började man planera ett samarbetsprojekt med temat Blå zoner mellan Aktion Österbotten och Åbo Akademi. Med projektet önskar man undersöka om det i Österbotten finns områden som kan klassas som Blå zoner. Åbo Akademi har tidigare forskat i ämnet, vilket skulle kunna komma till nytta vid ett eventuellt samarbetsprojekt. Viktigt är dock att projektet är utvecklande och att arbete görs ute i byarna, antingen som en helhet eller att man jobbar med olika indikatorer för Blå zoner på olika områden runt om i Österbotten. Under projektplaneringen har vinklingen på Smarta Byar också blivit av intresse, så dessa teman kunde eventuellt sammanfogas till en och samma projektansökan.

Svenskfinlands byars samarbetsgruppsmöten

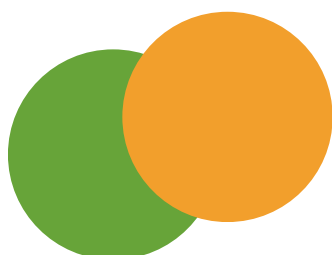
Inom nätverket Svenskfinlands Byars samarbetsgrupp ingår kollegor som på olika sätt jobbar med landsbygdsutveckling, landsbygdsfrågor och byaverksamhet i Svenskfinland och på Åland. Via Microsoft Teams sluter gruppen upp ungefär en gång i månaden för att bl.a. diskutera sådant som är aktuellt i de olika regionerna, till exempel kurser, evenemang, kampanjer och träffar som är på kommande. Forumet är också viktigt eftersom det där ges möjlighet att diskutera tankar och idéer och annat som berör våra respektive arbetsuppgifter.

Ett Smarta Byar samarbetsprojekt mellan regionerna i Svenskfinland och Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF) har under 2024 gemensamt planerats och en ansökan lämnades in i slutet av september. Ansökan fick tyvärr avslag, men tanken är att en ny ansökan om finansiering ska göras. Grundtanken med projektet är bl.a. att undersöka om smarta byar kan skapa hållbara lösningar som inte är beroende av en eldsjäl eller som avslutas när projektiden tar slut. Grundpelaren i processen är en samverkan mellan invånare, föreningar, företag och kommun som är hållbar för alla parter och som fortsätter efter projektet. Projektet vill ge möjlighet för att de utvecklingsåtgärder som görs lokalt i pilotbyarna ska bli en del av ett större finlandssvenskt sammanhang genom samarbetsgruppen Svenskfinlands byar. Pilotbyarnas egna och gemensamma åtgärder utgör nyttiga erfarenheter som delas med en bredare publik.

Aktion Österbotten r.f. har för övrigt ett nära samarbete med Svenskfinlands Byar och tillsammans får vi bredare och mer heltäckande nätverk i regionen.

Kyläasiamiesfoorumi/Maakuntafoorumi

På samma sätt som Svenskfinlands Byars samarbetsgruppsmöte ordnas också ett liknande forum mellan Finlands Byar rf och de regionala landsbygdsutvecklarna, men detta ordnas nationellt och på finska. Kyläasiamiesfoorumi, numera Maakuntafoorumi, ordnas via Microsoft Teams en gång i månaden. På tillfällena diskuteras sådant som för tillfället är aktuellt, kommande händelser, evenemang, kampanjer och träffar samt regionspecifika tillställningar. Forumet ger möjligheter att diskutera frågor, funderingar och tankar för att tillsammans med andra kollegor kunna finna lösningar.

Marknadsföring

Aktion Österbotten r.f. sköter marknadsföringen bl.a. genom personlig kontakt både via telefon och per e-post, via hemsidan, på de egna sociala medierna, med hjälp av infoutskick, annonser och artiklar. I regionen marknadsför Aktion Österbotten r.f. utöver de egna händelserna, även kampanjer, tävlingar och händelser som arrangeras av Finlands Byar rf.

6. Visit Countryside Ostrobothnia

I samarbete med Novia har Aktion Österbotten r.f. genomfört ett samarbetsprojekt där en webbsida och mobilapplikation har producerats och som ska fungera som en form av guide vid namn SE Österbotten, där Österbottens sevärdheter och företagare sammanställs till en och samma plattform. Under året har man fortsatt uppbyggandet av de respektive verktygen med nya medverkande som anmälts och publicerats, produkten har marknadsförts och slutligen lanserats den 28.6.2024. Inför lanseringen sändes ett pressmeddelande ut den 27.6.2024 till lokala tidningar, radio och till övriga som på ett eller annat sätt varit involverade i projektet. Möten med andra aktörer har också ordnats under året, både virtuella och fysiska, samt åtta infotillfällen på olika ställen i Österbotten. Infotillfällena har genomförts i samarbete med kommuner/städer, föreningar och övriga som jobbar med landsbygdsutveckling i regionen. Grundtanken med infotillfällena var också att berätta om Aktion Österbottens byaverksamhet för att öka kännedom om vad vi gör och vad vi har på gång. På infotillfällena användes ett Mentimeter formulär för att på så vis samla in tips och få publiken engagerad. Under året har projektsamarbetsparterna hållit ett par möten. Projektet avslutades den 30.6.2024.

7. Landsbyggare Österbotten

Målsättningen med Landsbyggare Österbotten projektet är att implementera ett koncept i Österbotten, som utvecklats och skapats genom ett Leader-projekt vid Höga Kusten i Sverige och inspirera andra Leader-grupper att ta det i bruk i sina egna regioner. Idén med Landsbyggare är att lyfta intresset och synligheten för landsbygden, vilket även är aktuellt i Finland då pandemin ökade möjligheterna till distansarbete och främjade bosättning på landsbygden. Med hjälp av detta projekt vill vi utmana tanken om att staden är en norm, men inte genom att ställa saker mot varandra, utan istället förstärka den positiva bilden av landsbygden som en framtida boningsort, där man kan leva modernt och med en hållbar livsstil.

Projektet avslutades 31.12.2024 och under det sista projektåret fortsatte arbetet med att göra de två sista videoporträtten, som gällde Harri Alatalo/Hotell Krepelin (Kristinestad) och Maria och Ronny Nyman/Annagården (Nykarleby). Förutom filmerna har innehåll om våra landsbyggare och serien Vardagslyx skapats för publicering på sociala medier. Vi förverkligade även två Landsbyggare-berättelser i artikelformat om Malin Timmerbacka/VonMööpeli (Kronoby) och Mari Suomalainen och Markus Pietikäinen/Sälgrunds fyr (Kaskö).

Vi fortsatte att organisera virtuella landsbygdsträffar och var involverade i genomförandet av 2024 års landsbygdsläger i Virtdois den 10-11.10.2024. Vid landsbygdsläget presenterade vi projektet Landsbyggare och var med och tog fram Landsbygdens varumärkesbok, som bland annat finns på Landsbyggare.fi hemsidan. Vi medverkade och presenterade också projektets videor under JulFiilis-evenemanget i Vasa den 3-4.12.2024.

Projektets Facebook- och Instagram-kanaler har varit i bruk och webbplatsen publicerades i början av året. Alla videor och artiklar har exporterats till webbplatsen. Dessutom har vi fått gästinslag i avsnittet "Framtidens landsbygd". På webbplatsen finns också instruktioner baserade på den ursprungliga Landsbyggare-konceptbeskrivningen. Genom projektet ordnade vi också en utbildning om artificiell intelligens.

8. Matriket Öppet – Ruokamaa avoinna

Aktion Österbottens projekt Matriket Öppet – Ruokamaa avoinna ingår i det internationella allmännyttiga Organic Food and Sustainable Food Supply chains-projektet. Projektets målsättning är att främja produktionen och konsumtionen av ekologisk mat och närmät. Man vill även utveckla korta matkedjor och genom detta förbättra matkedjans ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhet. Inom ramen för projektet delar man även med sig av god praxis mellan projektpartner, vilket görs genom studieresor och seminarier. Den slovenska Leader-gruppen LAG Heart of Slovenia fungerar som Lead-partner. Övriga medverkande Leader-grupper är Aizkraukles Rajona partnerība från Lettland, LDC Ziemia Bielska från Polen, GAL Campidano från Sardinien, Italien och VVG Pajūrio Kraštas från Litauen. Dessutom medverkar föreningen Refarm Linne inom ramen för projektet.

Projektet avslutades den 31.12.2024 och under året gjordes de sista studieresorna inom projektet till Sardinien (8-11.4.2024), Lettland (7-8.5.2024) och Slovenien (17-20.6.2024).

Projektet ordnade som en del av den nationella närmatsdagen en spännande smakresa på den österbottniska landsbygden den 7.9.2024. Under dagen besöktes fem lokala närmätdestinationer, som resans deltagare inte kände till i förväg.

Ett sparringtillfälle för FM i Finskt mathantverk ordnades den 18-21.11.2024. Evenemanget erbjöd matföretagare och entusiaster i Österbotten en unik möjlighet att utveckla sina produkter och bekanta sig med mathantverksvärldens tävlingsmodell. Evenemanget kulminerade i en testtävling som ordnades vid Bock's Corner Brewery i Vasa den 21.11.2024. Sparringen genomfördes i samarbete med Mathantverk i Finland rf.

Projektets slutseminarium, Ät Österbotten, arrangerades i samarbete med ProAgrias Lantbrukssällskaps projekt "Österbotten på tallriken!" i Närpes den 28.11.2024. Syftet med seminariet var att lyfta fram betydelsen av närproducerade livsmedel och korta livsmedelskedjor samt att stärka kompetensen och medvetenheten hos producenter och företagare. I samband med framtagandet av projektets slutrapport skapades även konceptkort till hemsidan. De innehöll beskrivningar av studieresorna och en konceptbeskrivning av en god praxis från varje partnerland.

9. PEAK - Paikallisen energiajärjestelmän kehittäminen Pohjanmaalla (Utveckling av det lokala energisystemet i Österbotten)

I PEAK-projektet undersöks hur det lokala energisystemet i Österbotten kan utvecklas i riktning mot koldioxidneutralitet. Syftet med projektet är att förbättra regionens självförsörjning av energi, försörjningsberedskapen och elnätets hållbarhet genom att öka användningen av förnybar energi och utveckla smarta lösningar för energiproduktion. Projektet genomförs av Vasa universitet och Aktion Österbotten och fokuserar särskilt på området för Esse Elektro-Kraft Ab:s elnät. Arbetet stöds bland annat av workshopar, intervjuer och samarbete med lokala aktörer. Vårt mål är att aktivera lokala aktörer i utvecklingsarbetet och främja praktiska åtgärder som stöder regionens energiomställning. De långsiktiga effekterna av projektet förväntas återspeglas i minskade CO₂-utsläpp, ett växande intresse för förnybar energi och ett avancerat elnät som möjliggör en bredare användning av förnybar energi. Aktion Österbotten har varit aktivt involverad i projektet, särskilt när det gäller kartläggning av den lokala gemenskapen och i aktiveringen av lokala intressenter. Under året har vi deltagit i projektets styrgruppsmöten samt uppföljnings- och informationsmöten med Vasa universitet. Vi har samordnat WP2-arbetsgruppens aktiviteter och sett till att projektet fortskrider i enlighet med dess mål. Dessutom har vi ordnat flera möten och deltagit i regionala evenemang där lokala aktörer har kartlagts för att öka medvetenheten om projektet. För att stärka samarbetet har vi inlett ett samarbete med bland annat Byrådet i Esse och planerat ett evenemang med energitema tillsammans med Leader-gruppernas i Södra Österbotten och deras projekt Framtidens by 2.0. Vad gäller kommunikation har vi deltagit i beredningen av kommunikationsmaterial och delat projektinformation i våra egna kanaler.

10. Blue Products 3.0

Programmet för utveckling av nya fiskprodukter, Blue Products 3.0, är ett av fem innovationsprogram inom fiskerinäringen som erhöll finansiering av Europeiska havs-, fiskeri och vattenbruksfonden under programperioden 2023-2028. Helhetsbudgeten för det nya programmet är 1,3 miljoner euro för tiden 7.6.2023 - 30.6.2026. Blue Products 3.0 är en fortsättning av programmet Blue Welfare Networks – Blue Products. Målet med Blue Products 3.0 är att öka användningen av underutnyttjade fiskarter, särskilt strömming, siklöja, vassbuk och mörtfiskar samt användning av sidoströmmar från förädlingsindustrin som livsmedel eller högre värda produkter. Med lärdomarna från det tidigare programmet kommer Blue Products 3.0 att inrikta sig på fyra tyngdpunktsområden: 1) förbättring av fiskens kvalitet genom hela värdekedjan, 2) produktutveckling och nya produktionsmetoder för fisk, 3) påskyndande av kommersialisering av fiskens värdekedjor och 4) utveckling av nätverksbaserat samarbete. Programmet genomförs av samma partnerskap som tidigare program med Aktion Österbotten r.f. som administratör, forskarinstitutet Naturresursinstitutet, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och Åbo Universitet samt Österbottens Fiskarförbund som koordinator.

Under året har många partnerskaps- och styrgruppsmöten hållits både digitalt per Teams och fysiskt, bl.a. i Nykarleby, Åbo, Jokioinen och Helsingfors. Kontakter har skapats och besök har gjorts till olika företagare och aktörer för planering och testning, t.ex. för kollagenutvinning ur fiskben och -skinn. Under Fiskerinäringens innovationsdagar 6-7.11.2024 gav programmet aktuell information och redogjorde för företagsintervjuer som gjorts och hur resultaten av dem ska beaktas. Planeringen av den gemensamma kommunikationen för de fem innovationsprogrammen fortsatte och verksamhetsledaren deltog i workshopar och kommunikationsmöten. Under hösten valdes Bertills & Jung efter en offertrunda till genomförare för tre gemensamma nyhetsbrev för innovationsprogrammen.

11. Kvalitetsfisk från frysen och kontroll av PFAS

Aktion Österbotten förvaltar projektet Kvalitetsfisk från frysen och kontroll av PFAS, som finansieras av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden via Egentliga Finlands NTM-central. Samarbetsparter är Österbottens Fiskarförbund, Pro Kala ry, Åbo Universitet och Luke. Målet är att undersöka kvaliteten på inhemska frysta och tinade fiskfiléer (re-fresh filéer) och deras möjligheter på dagligvarumarknaden för att balansera tillgången på inhemsk fisk för konsumenter. Projektet syftar också till att undersöka om olika extraktionsmetoder kan avlägsna PFAS-föreningar från fiskmjöl och strömmingsråvara.

Projektet inleddes 1.5.2024 och under hösten har främst planering och genomgång av projektets åtgärder gjorts. Offertbegäran för företagsintervjuer och litteratursammandrag gjordes och Guy Svanbäck valdes att genomföra dessa, vilket han gjorde under hösten. Gällande kommunikation har projektet nämnts i olika sammanhang, t.ex. på innovationsdagarna 6-7.11.2024 och i Jord- och skogsbruksministeriets arbetsgruppsmöte för fiskhandeln och fiskförädling 12.12.2024.

12. COOL BLUE projekt och nätverk

Aktion Österbotten/Kustaktionsgruppen deltar i två Horizon-finansierade projekt som går under namnen COOL BLUE Nordic och COOL BLUE Baltic. Vi deltog under året även i projektet Havhøst i Norden finansierat av Nordiska Ministerrådet. Målsättningen inom projekten är att testa, utveckla och sprida kännedom om modeller för småskalig regenerativ akvakultur, som kan beskrivas som odlingsmetoder i vatten, som fungerar utan tillsats av foder eller gödselmedel. Det kan handla om både vattenväxter, alger, musslor och fiskar eller en kombination av dessa.

Intresset för regenerativ akvakultur ökar och verksamheten inom projekten har fått stor uppmärksamhet i flera länder. Information om nätverket och regenerativ akvakultur i olika länder inklusive Finland hittas på webbsidan coolbluefuture.com.

12.1. COOL BLUE Nordic

Samarbetsparter i projektet COOL BLUE Nordic är förutom Aktion Österbotten r.f. även organisationen Havhøst i Köpenhamn, Göteborgs Universitet, samt s.Pro i Tyskland, som fungerar som administrativ koordinator. Projektet COOL BLUE Nordic startade april 2023 och pågår under tre år. Totalbudgeten är knappt en miljon euro.

Aktion Österbotten fungerar som nätverkets kontaktorganisation i Finland. Vårt främsta fokus inom projektet är att testa hur regenerativ akvakultur kan utformas i vatten med låg salthalt.

Under år 2024 har Aktion Österbotten fortsatt med odlingsförsöken med dammussla i samarbete med lokala fiskare och fiskodlare. Försöken har klart visat att dammusslan har potential som livsmedel och att smaken är god efter sumpning i havsvatten. Under året har ett omfattande arbete gjorts gällande utveckling och test av flytande odlingsplattformar för växter. Olika material och designer för plattformarna har testats, samt många olika växtarter har testats för att se hur väl de klarar av att växa och binda näringsämnen ur bräckt havsvatten. Aktion Österbotten har under året deltagit i många evenemang där arbetet presenterats i form av föreläsningar för olika målgrupper, utställt material och workshopar samt provsmakningstillfällen. Den 7-9.2.2024 arrangerades ett kick-off seminarium i Jakobstad med deltagare från Finland, Sverige, Danmark och Tyskland.

12.2. COOL BLUE Baltic

Projektet COOL BLUE Baltic har förutom ovan nämnda samarbetsparter i CB Nordic även deltagare i Estland, Lettland, Litauen, Polen, samt ytterligare partners i Sverige och Tyskland. Genom CB Baltic kommer man att ta fram praktiska guidelines och skapa nätverk över större delen av Östersjöregionen. Genom aktiv kommunikation och lokala evenemang ska intresset för och kunskapen om regenerativt vattenbruk spridas. Det tvååriga projektet startade hösten 2023.

12.3. Havhøst i Norden

Projektet Havhøst i Norden finansieras av Nordiska ministerrådet och avslutades hösten 2024. Genom projektet finansierades årliga samnordiska nätverksträffar samt informationsutbyte och kommunikation kring regenerativt vattenbruk. Samarbetsparterna i projektet utgjordes av de nordiska parterna inom CB Nordic (Havhøst, GU, AÖ) med Havhøst som projektägare. I nätverket som knyts samman genom projektet Havhøst i Norden ingår cirka 40 aktörer från Sverige, Norge, Danmark och Finland inklusive Åland. Den 3-5.10.2024 arrangerades en Nordisk nätverksträff i Tvärminne på Hangö udd samt deltagande i Fiskars Slow Food marknad i Raseborg.

13. Verksamhet som samarbetsorgan för organisationer och föreningar

13.1. Regionens utvecklare

Aktion Österbotten r.f. har under år 2024 fortsatt att aktivt ta del i den diskussion som förs mellan olika myndigheter och intressegrupperingar i landskapet och nationellt. Verksamhetsledaren har suttit med i många arbetsgrupper för landsbygdsutvecklingen i landskapet, bl.a. i landskapets samarbetsgrupp (MYR) och i dess sekretariat och projektberedningsgrupp. Genom kontinuerliga diskussioner och träffar med Österbottens Förbund och NTM-centralen har arbetsinsatser och projekt-resurser inom olika program koordinerats. Aktion Österbotten r.f. har varit med i Österbottens Förbunds partnerskapsnätverk och i jämställdhets- och likabehandlingsnätverket samt i en arbetsgrupp som väljer Årets föreningsvänliga kommun 2025. Föreningen ordnade också tillsammans med Österbottens Förbund en serie framtidsworkshopar. Ett gott samarbete mellan Aktion Österbotten r.f. och Österbottens NTM-central är en viktig del i den egna kvalitetssäkringen. Den goda dialogen och närheten till Österbottens NTM-central medför att spontana möten är lätta att tillämpa, så tröskeln att ta kontakt är låg. Årligen anordnas minst ett diskussionstillfälle då man gör en genomgång av projekten, handläggningstider, tolkningen av olika projektfrågor och övriga aktuella frågor, detta för att tillsammans diskutera fram lösningar på hur processen kan bli effektivare. Ett samarbetsmöte hölls den 8.3.2024.

Under året fortsatte Aktion Österbotten r.f. samarbetet med olika aktörer på verksamhetsområdet, så som näringscentralen Concordia i Jakobstad, Företagshuset Dynamo i Närpes, Kristinestads Näringslivscentral och utvecklingsbolaget VASEK i Vasa. Aktion Österbotten r.f. har också haft möjlighet att presentera LEADER-möjligheterna på diverse seminarier, arbetsmöten och utbildningar under året.

Föreningen arbetade också aktivt för att nå nya nätverk. Genom nätverket Maaseututreffit har vi blivit mer kända också på finskspråkiga områden och fått nya kontakter i olika delar av vårt område. Landsbygdens varumärkesbok som skapades på Landsbygdslägret har väckt mycket positiv uppmärksamhet och förstärkt landsbygdens image. Maaseututreffit ordnades tio gånger och vid nio av dessa tillfällen kom åtminstone en ny deltagare med. Aktion Österbotten r.f. var med och förverkligade Landsbygdslägret 10-11.10.2024 och med samma arbetsgrupp förverkligades också en workshop under Landsbygdsparlamentet, som hölls 26-28.9.2024. Finlandssvenska Landsbygdsriksdagen, som Aktion Österbotten arrangerade tillsammans med Svenskfinlands Byar i oktober 2024 i Korsholm, var ett lyckat evenemang som lockade många nya deltagare.

Aktion Österbotten r.f. lämnade in ansökan till Sitras program Tulevaisuusvalta under våren, men hörde tyvärr inte till de femton team som antogs av 180 sökande team. Föreningen ansökte också om att få arrangera KyläAreena 2025, men kom på andra plats i valet av arrangör.

Aktion Österbotten r.f. gav under året två utlåtanden och deltog i 63 enkäter eller förfrågningar som rör utvecklingen av regionen.

13.2. Verksamhet och resultat

Verksamhetens ekonomiska omfattning och resultat framgår av resultaträkningen och balansräkningen. Året ger ett överskott på 51 670,32 €. Resultatet förs över till vinst- och förlustkontot.

14. Framtidsutsikter inför år 2025

Målsättningen för år 2025 är att:

- Förverkliga Leader-strategin Vårt Österbotten – Meidän Pohjanmaamme
- Förverkliga fiske-LEADER-strategin: Smart resiliens vid ett livskraftigt hav
- Fungera som Byaverksamhetens centralorganisation i regionen
- Göra förankringsarbete och informationsrundor kring strukturfondsperioden 2023-2027
- Fungera som projektägare för projekt
- Sträva till att utöka antalet medlemmar i Aktion Österbotten r.f.

Aktion Österbotten r.f. fortsätter att utvecklas kontinuerligt under år 2025, detta för att ligga rätt i tiden och på ett effektivt sätt tillgodose landsbygdsutvecklingen i Österbotten. Organisationen arbetar aktivt genom styrelse, arbetsgrupper och medlemmar för att engagera nya personer i verksamheten. Mobilisering sker genom projekten, seminarier och information och i synnerhet genom de personer som engageras i genomförandet av projekten. Kampanjer och riktad information till särskilda målgrupper är en del av mobiliseringen. Fokus år 2025 ligger fortsättningsvis på att få ut info om den nya programperioden 2023-2027 till fältet och nå ut till den finskspråkiga befolkningen i större utsträckning för att få ett bredare nätverk som jobbar med landsbygdsutvecklingen i Österbotten. Ett fördjupat samarbete med de tvåspråkiga LAG-grupperna i landet fortsätter och även samarbetet med Svenskfinlands Byar beträffande information, seminarier och utbildningar. Till syvende och sist handlar verksamheten om att förverkliga strategin och fördela medlen enligt finansieringsramarna, hitta nya sökanden, utöka medlemsantalet och minimera riskerna för sökanden och Aktion Österbotten genom att tillämpa god förvaltning.

